

УДК 662.756.3

ДОСЛІДЖЕННЯ ФІЗИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ СУМІШЕВОГО БІОДИЗЕЛЯ ПІСЛЯ ОБРОБКИ ЙОГО В ГОМОГЕНІЗАТОРІ

Кушлик Р.Р., аспірант*

Таврійський державний агротехнологічний університет

Тел. (0619) 42-11-52

Анотація - в роботі приведено результати експериментальних досліджень по впливу механічної обробки на в'язкість і густину сумішевого біодизеля.

Ключові слова - дизельне паливо, метил ефір ріпакової олії, сумішеві біопалива, гомогенізатор, обробка.

Постановка проблеми. Створення палива для дизелів із органічної сировини дозволить трансформувати рослинництво із галузі, яка є основним споживачем світлих нафтопродуктів, в галузь, яка випускає екологічно чисте моторне паливо із поновлених джерел енергії. Найбільше розповсюдження серед палив рослинного походження в Україні отримало біодизельне паливо, яке приготовлено на основі ріпакової олії і передбачає сертифікацію дизельного палива з 5 % добавкою (B5) метилових ефірів жирних кислот (МЕЖК) [1].

Як показує практика при збільшенні метилового ефіру ріпакової олії (МЕРО) в дизельних паливах більше 5% підвищується в'язкість палива і як наслідок відбувається закоксованість паливної апаратури, зниження потужності дизеля, підвищені витрати палива.

Перед нами була поставлена задача проаналізувати зміну в'язкості і густини сумішевих біопалив в залежності від часу зберігання після їх обробки в гомогенізаторі.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз установок та пристроїв для обробки сумішевих біопалив з метою покращення їх фізичних властивостей, мають ряд серйозних недоліків. Так в роботах Фокін Р.В., Іванов В.А., Коваленко П.В., Громаков А.В., Малахов К.С., Шматок О.І., та інших дослідників показано, що основні із них, це: неможливість проведення безперервного процесу, велика маса та габарити, недостатньо якісне перемішування суміші, малий термін зберігання приготовленого біопалива, розшарування палива.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). В статті поставлена мета дослідити процес перемішування МЕРО і дизельного палива в гомогенізаторі і проаналізувати зміну таких основних фізичних властивостей, як в'язкість, густина, прозорість і розшарування в залежності від часу зберігання після обробки.

Основна частина.

Для дослідження були вибрані наступні види дослідних палив:

- товарне мінеральне дизельне паливо Л-0,2-62;
- метил ефір ріпакової олії;
- дизельне сумішеве паливо, яке складається із суміші мінерального дизельного палива і МЕРО в процентному відношенні 90% ДП+10% МЕРО, 80% ДП+20% МЕРО, 70% ДП+30% МЕРО, 60% ДП+40% МЕРО, 50% ДП+50% МЕРО не оброблених і оброблених в гомогенізаторі МРВ-302. Максимальна швидкість обертання вала гомогенізатора складає 9000 об/хв., потужність двигуна - 300 Вт, напруга - 220В, об'єм ємності для рідини – 400 мл.

На рис. 1 представлено загальний вигляд гомогенізатора і технологічного обладнання для проведення дослідів.

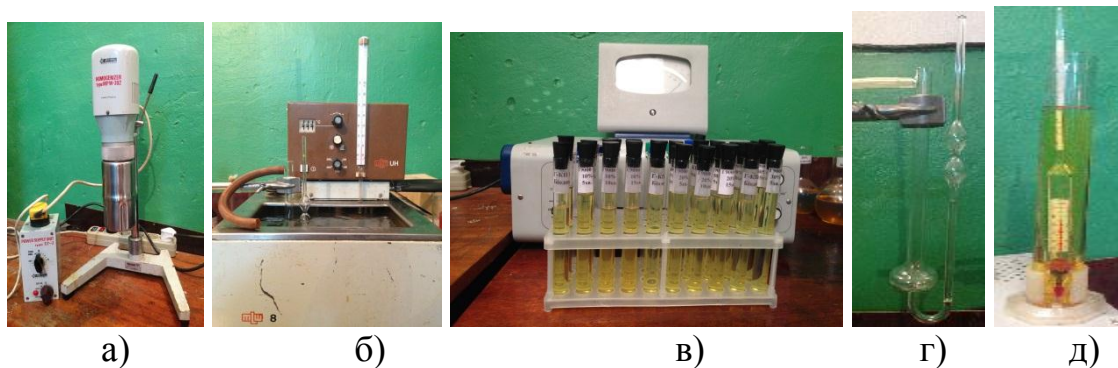

Рис. 1. Загальний вигляд гомогенізатора (а) і технологічного обладнання для проведення дослідів (б - водяний термостат УН-8, в - фотокалориметр КФК-2 з пробірками контрольних і оброблених проб, г - віскозиметр ВПЖ- 4, д – ареометр)

Методика проведення експериментальних досліджень заключалась в наступному: перед початком роботи ємності в яких готуватись проби промивались розчинником і просушувались на повітрі. В кожную із 5 ємностей заливають по 300 мг сумішевого палива, яке складалось із 30 мг МЕРО і 270 мг дизельного палива, 60 мг МЕРО і 240 мг дизельного палива, 90 мг МЕРО і 210 мг дизельного палива, 120 мг МЕРО і 180 мг дизельного палива і 150 мг МЕРО і 150 мг дизельного палива. Суміші перемішували лабораторною електричною мішалкою на протязі 2 хвилин.

Наступний етап включав в себе визначення в'язкості, щільності, прозорості дизельного палива, МЕРО і приготовлених проб.

Для визначення в'язкості віскозиметр (рис.1,г) промивали розчинником, просушували і заливали в нього контрольну пробу. Віскозиметр з рідиною розміщували в водяному термостаті (рис. 1,б) і термостатували при температурі 20°C на протязі 15 хв. Далі по методиці, яка описана в інструкції на віскозиметр ВПЖ-4 розраховували в'язкість контрольної проби. Потім контрольна проба заливалась в пробірку для подальшого спостереження. Густина контрольної проби вимірювали ареометром (рис. 1,д). Для визначення прозорості дизельного палива, МЕРО і приготовлених сумішевих проб використовували фотокалориметр КФК-2 (рис.1,в).

На рис.2 представлено результати вимірювання в'язкості і густини сумішевого біодизеля в порівнянні з аналогічними вимірюваннями Васильєва І.П. з Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля м. Луганськ [2].

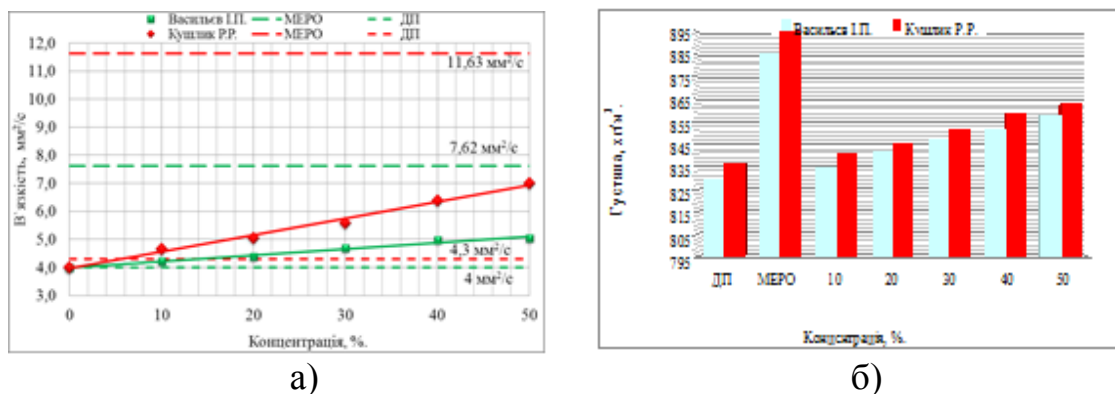

Рис.2. Залежність в'язкості а) і густини б) біодизеля від концентрації МЕРО в дизельному паливі

Слід зазначити, що в'язкість дизельного палива Л-0,2-62 при вимірюваннях Васильєва І.П. склала $4,0 \text{ мм}^2/\text{с}$, а густина $830 \text{ кг}/\text{м}^3$. При наших вимірюваннях в'язкість палива склала $4,3 \text{ мм}^2/\text{с}$, а густина $840 \text{ кг}/\text{м}^3$. Відомо, що якість МЕРО залежить від технології його виробництва. В дослідях Васильєв І.П. використано МЕРО, яке було виготовлене за налагодженою технологією і в'язкість його склала $7,62 \text{ мм}^2/\text{с}$, а густина $885 \text{ кг}/\text{м}^3$, нами було використано МЕРО, яке було виготовлено за спрощеною технологією, а отже воно має в середньому на 10% гірше ККД, ніж МЕРО, отримане за налагодженою технологією, що пояснюється недостатньою глибиною переробки сировини. Тому в'язкість нашого МЕРО більша і складає $11,63 \text{ мм}^2/\text{с}$, а густина – $895 \text{ кг}/\text{м}^3$.

Методика механічної обробки сумішевого рослинно-мінерального палива за допомогою гомогенізатора полягає в наступному: після виміру в'язкості, щільності і прозорості контрольних необроблених проб і відбору контрольних зразків в пробірці починається етап обробки приготовлених проб в наступній послідовності: в ємність гомогенізатора заливається одна із приготовлених проб біодизеля, в блоці керування ST-2 2 регулятором включається напруга і перемикачем почергово виставляється тривалість механічної обробки 5, 10, 15 хвилин.

Після одного із зазначеного часу гомогенізатор автоматично вимикається, після обробки суміші дизельного палива і МЕРО, вимірюється температура нагрівання проби, оброблена проба охолоджується і термостатується при температурі 20°C на протязі 15 хвилин і проводяться вимірювання в'язкості, щільності і прозорості.

На рис. 3 представлено залежності температури нагрівання сумішей дизельного палива і МЕРО в залежності від часу обробки в гомогенізаторі.

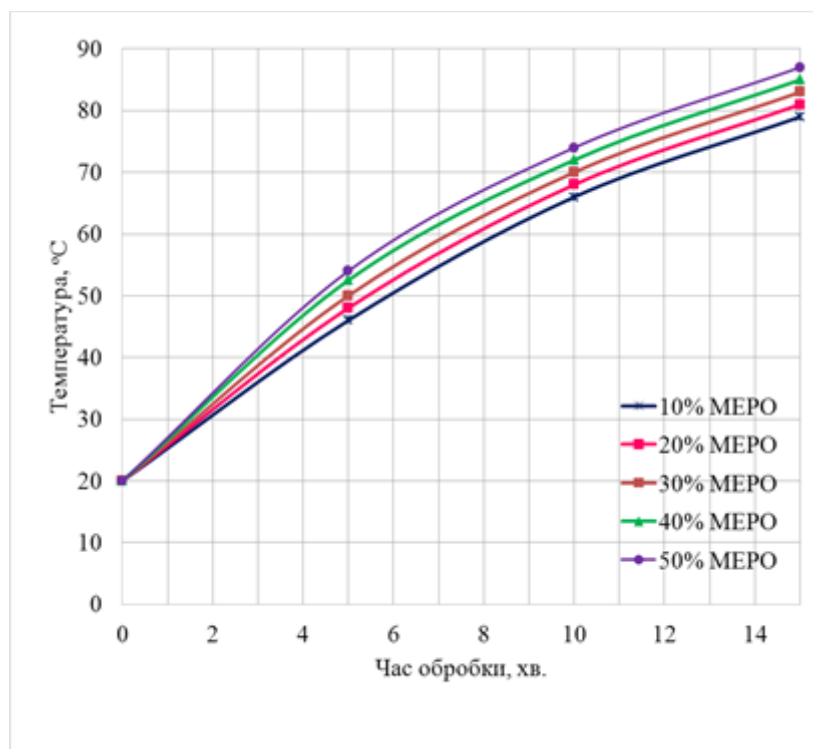

Рис. 3. Залежність температури нагрівання суміші дизельного палива і МЕРО від часу обробки

Аналізуючи дані залежності необхідно відзначити, що із збільшенням часу обробки температура зразків зростає, а також чим більша концентрація МЕРО в дизельному паливі тим більша температура нагрівання суміші після обробки гомогенізатором. Так наприклад, при

обробці сумішей дизельного палива і МЕРО на протязі 5 хвилин кінцева температура для суміші 90%ДП+10%МЕРО склала 46°C , для суміші 80%ДП+20%МЕРО – 48°C , для суміші 70%ДП+30%МЕРО – 50°C , для суміші 60%ДП+40%МЕРО – $52,5^{\circ}\text{C}$, для суміші 50%ДП+50%МЕРО – 54°C .

На рис. 4 представлено залежності в'язкості сумішевого біодизеля обробленого 5 хвилин в гомогенізаторі у відповідних пропорціях від часу спостереження.

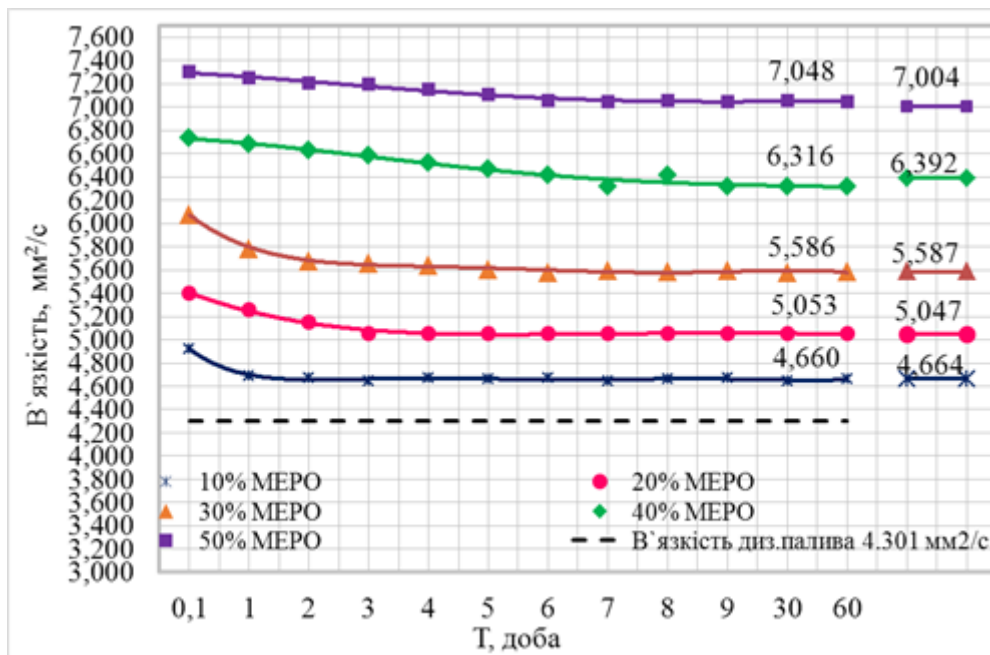

Рис. 4. Залежності в'язкості сумішевого біодизеля обробленого в гомогенізаторі 5 хвилин у відповідних пропорціях від часу спостереження

Аналіз експериментальних даних показує, що кінцеве значення в'язкості сумішевого біодизеля обробленого 5 хвилин в гомогенізаторі по відношенню до необробленого біодизеля не змінилось.

На рис. 5 представлено залежності кінцевої в'язкості від концентрації МЕРО в сумішевому біодизелі після обробки в гомогенізаторі на протязі 5, 10 і 15 хвилин.

Аналізуючи дані залежності необхідно відзначити, що вони мають лінійний характер і із збільшенням концентрації МЕРО в'язкість біодизеля збільшується, причому збільшення часу обробки сумішевого палива не впливає на зміну кінцевої в'язкості.

На рис. 6 представлено залежність густини біодизеля від концентрації МЕРО в дизельному паливі до обробки і після обробки в гомогенізаторі на протязі 5, 10 і 15 хвилин через 60 діб.

Аналіз даних досліджень показує, що після 60 діб зберігання густина всіх оброблених проб залишилась практично такою, яка була і у необроблених пробах.

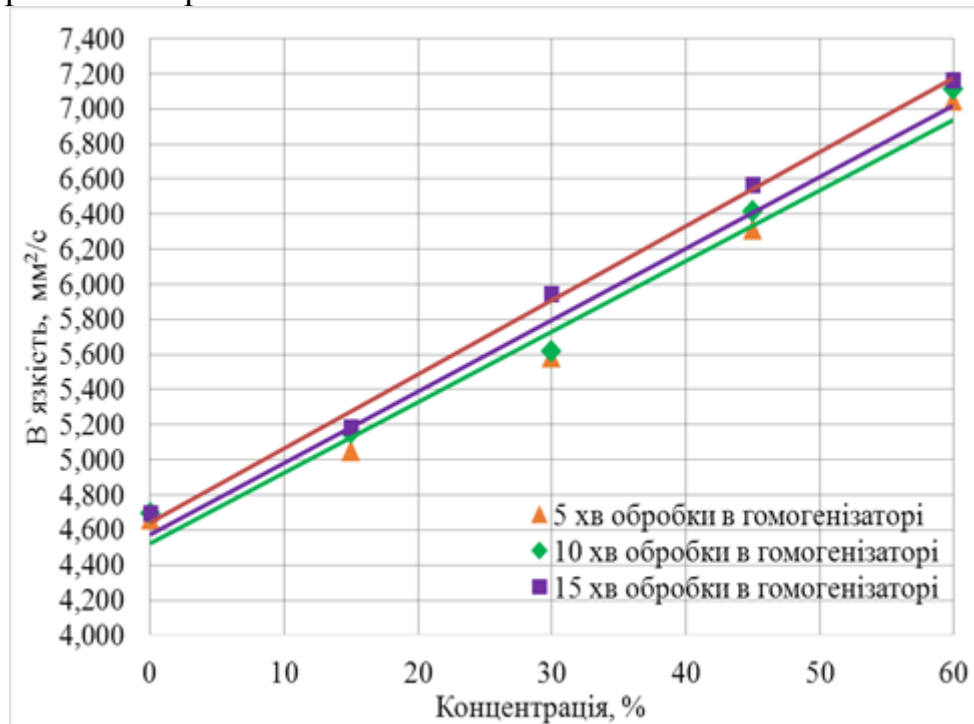

Рис. 5. Залежність кінцевої в'язкості біодизеля від концентрації МЕРО в сумішевому біодизелі після обробки в гомогенізаторі на протязі 5, 10 і 15 хвилин

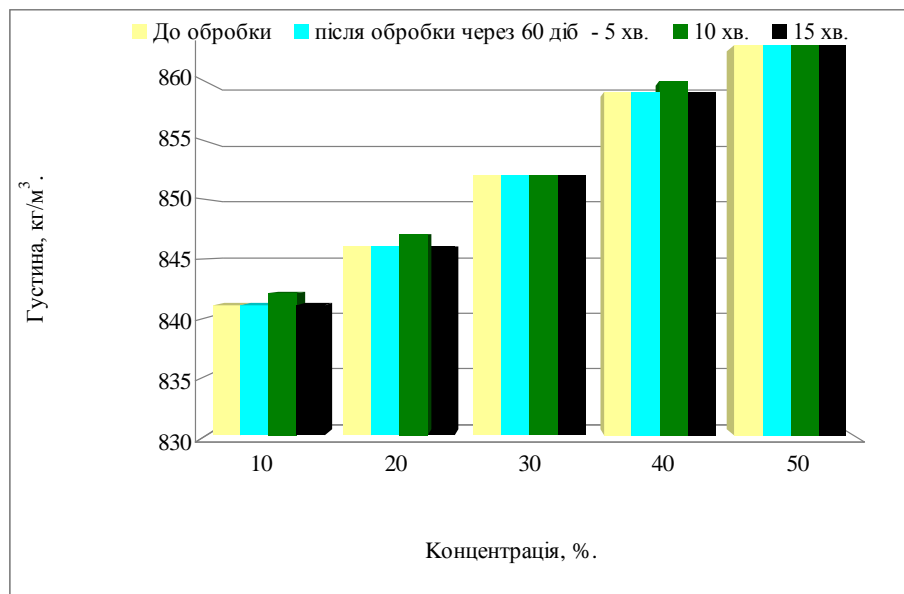

Рис. 6. Залежність густини біодизеля від концентрації МЕРО в дизельному паливі до обробки і після обробки в гомогенізаторі на протязі 5, 10, і 15 хвилин через 60 діб

Висновки.

1. Збільшення часу обробки сумішевого біодизеля в гомогенізаторі призводить до зростання температури зразків, при цьому чим більша концентрація МЕРО в дизельному паливі тим більша температура нагрівання суміші після обробки в гомогенізаторі.

2. Після обробки сумішей 90%ДП+10%МЕРО, 80%ДП+20%МЕРО, 70%ДП+30%МЕРО, 60%ДП+40%МЕРО, 50%ДП+50%МЕРО в гомогенізаторі протязі 5, 10 і 15 хвилин кінцеве значення в'язкості і густини після 60 діб спостереження не змінилось.

3. Після обробки сумішевого біодизеля на протязі 5, 10 і 15 хвилин значення кінцевої в'язкості від концентрації МЕРО в гомогенізаторі мають лінійний характер, в'язкість біодизеля збільшується, причому збільшення часу обробки сумішевого палива не впливає на зміну кінцевої в'язкості.

Література:

1. ДСТУ 4840:2007. Паливо дизельне підвищеної якості. Технічні умови. [Kssv.do.am>publ/dstu/dstu 4840 2007/3-1-0-496](http://kssv.do.am/publ/dstu/dstu_4840_2007/3-1-0-496).

2. *Васильев И. П.* Альтернативные топлива, энергетика. Растительные топлива для дизелей / *И. П. Васильев*. Восточно-украинский национальный университет им. В. Даля, г. Луганск. <http://www.newchemistry.ru/letter.phpn.id>.

ИССЛЕДОВАНИЕ ФИЗИЧЕСКИХ СВОЙСТВ СМЕСЕВОГО БИОДИЗЕЛЯ ПОСЛЕ ОБРАБОТКИ ЕГО В ГОМОГЕНИЗАТОРЕ

Кушлык Р.Р.

Аннотация - в работе приведены результаты экспериментальных исследований по влиянию механической обработки на вязкость и плотность смесового биодизеля.

RESEARCH OF PHYSICAL PROPERTIES OF THE BLENDED BIODIESEL AFTER PROCESSING IT IN THE HOMOGENIZER

R. Kushlyk

Summary

The results of experimental researches about influence of mechanical processing to the viscosity and density of the blended biodiesel.